

“Azərbaycan xalqının özünü, öz dövlətini qoruya bilən əsgərləri, zabitləri, ordusu var”.

AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır 2 oktyabr 2024-cü il №74 (2885) <https://mod.gov.az> Qiyməti 30 qəpik

Vətən müharibəsində qazanılan tarixi Zəfər Azərbaycanın tarixində ən böyük qələbələrdən biri kimi əbədiyəmişdir. Bu Zəfər yalnız Azərbaycan Ordusunun gücünü deyil, hem də Ulu Öndər Heydər Əliyevin strateji baxışlarının və uzaqqorən ideyalarının uğurlu nəticəsini özündə eks etdirir. Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrlərdə torpaqlarımızın erməni işğalından azad edilməsi məsəlesi onun siyasi gündəminin mərkəzində dayanırdı. Sovet İttifaqının süqutu ilə yanaşı, Ermənistanın Azərbaycana qarşı başladığı hərbi təcavüz respublikamızın Qarabağ bölgəsindəki erməni separatçılarının fəllaşması və Azərbaycanın ərazi bütövlüyüne qəsdən Ümummilli Lider üçün milli təhlükəsizlik məsəlesi kimi dəyərləndirildi. Ulu Öndər daima vurğulayırdı ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında mövcud olmuş münaqişə yalnız güclü dövlət quruculuğu, beynəlxalq aləmdə uğurlu diplomatiya və hərbi qüdretle həll edilə bilər. Dahi rəhbər Heydər Əliyevin 1993-cü ildə hakimiyətə qayıdışı ilə ölkəmizin Qarabağ bölgəsi ilə bağlı siyasetində yeni mərhəle başlandı. O, diplomatiya ilə beynəlxalq arenada Azərbaycanın mövqelərini gücləndirdi və ölkənin daxilində sabitlik yaratmaqla, hərbi sahənin inkişafına ciddi əhəmiyyət verdi. Bu yanaşma torpaqlarımızın azadlığı üçün strateji baza oldu.

Ulu Öndərin ordु quruculuğu siyaseti

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev hakimiyətə

Tarixi Zəfər Ulu Öndər Heydər Əliyev ideyasının təntənəsi oldu

gəldikdən sonra, ilk növbədə, ordu quruculuğunu gücləndirməye başladı. Onun əsas məqsədi güclü, peşəkar və beynəlxalq standartlara cavab veren ordu yaratmaq idi. Ordu dahi rəhbər Heydər Əliyev üçün dövlətin möhkəm dayağı, ərazi bütövlüğünün zəmanəti hesab edilirdi. Ulu Öndərin səyləri nəticəsində Azərbaycan Ordusu yenidən formalasdı və gücləndirildi. Milli Ordunun yaradılması və inkişaf etdirilməsi istiqamətində atılan hər bir addım Zəfərə aparın yoluñ təməllərini qoydu.

Ulu Öndər Heydər Əliyev ordu-

nun döyüş qabiliyyətinin artırılması ilə yanaşı, Azərbaycan xalqının mənəvi birliyinə və milli ruhunun möhkəmləndirilməsinə də böyük diqqət yetirdi. Vətənpərvəlik təbiyəsi, xalqımızın birliyinə xidmət edən siyaset Ümummilli Liderin dövründə formalasılmışdır. Bu ideolojiya Şanlı Zəferimizin əsl mənəvi dayağı oldu. Azərbaycanın hər bir vətəndaşı üçün Vətənə sevgi, torpağı qorumaq naminə fədakarlıq Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən verilmiş bir mirasdır.

(Ardı 2-ci səhifədə)

ƏÜO-nun xüsusi təyinatlı bölmələri ilə taktiki-xüsusi təlim keçirilib

Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun (ƏÜO) xüsusi təyinatlı bölmələri ilə "Gecə şəraitində düşmən obyekti qəfil basqın" mövzusunda taktiki-xüsusi təlim keçirilib.

Müdafie Nazirliyi xəber verir ki, plana əsasən icra olunacaq fəaliyyətlər xəritə üzərində dəqiqi ləşdirilib.

Xüsusi təyinatlılar məhdudgörəmə şəraitində şərti düşmənin dərinliyinə sızaraq pusqu, basqın və müxtəlif təlim-döyüş tapşırıqlarını yerinə yetiriblər.

Vaxt normativinə uyğun təyin olunan yüksəklik xüsusi təyinatlılar tərəfindən elə keçirilib, dairəvi mühafizə və müdafiənin təşkili ilə növbəti hakim yüksəkliyin tutulması üçün mobil qruplar fəaliyyətini davam etdirib.

Təlim zamanı təminat-təxliyə qrupları tərəfindən yaralıların təxliyesi və sursat təminatının çatdırılması da praktiki məşq etdirilib.

Azərbaycan Ordusunun son dövrlərdə aparıldığı uğurlu döyüş eməliyyatlarında qazanılan təcrübənin tətbiq edildiyi taktiki-xüsusi təlimdə verilən tapşırıqlar yüksək peşəkarlıq və səriştə ilə yerinə yetirilərək qarşıya qoyulmuş məqsədlərə tam nail olunub.

Azərbaycan, Türkiye və Gürcüstan hərbi qulluqçularının iştirakı ilə Gürcüstanda keçirilən "Eternity-2024" çoxmilletli komanda-qərargah təlimi başa çatıb.

"Eternity-2024" çoxmilletli komanda-qərargah təlimi başa çatıb

Müdafie Nazirliyi xəber verir ki, hər üç ölkənin hərbi qulluqçuları və aidiyəti dövlət qurumlarının nümayəndələri Vaziani təlim mərkəzində strateji əhəmiyyətli, regional iqtisadi layihələrin mühafizəsinin təşkili üzrə tapşırıqları yerinə yetiriblər.

İştirakçı ölkələrin silahlı qüvvələri arasında qarşılıqlı əməkdaşlığın gücləndirilməsi və uzlaşmanın təmin edilməsi məqsədilə keçirilən təlimdə iştirakçılar yüksək peşəkarlıq nümayiş etdiriblər.

Naxçıvan istiqamətində mövqelərimiz atəşə tutulub

Sentyabrın 28-i saat 23:20 radələrində Ermənistən silahlı qüvvələrinin bölmələri Keşikənd rayonunun Almalı yaşayış məntəqəsi istiqamətindəki mövqelərindən ordumuzun Naxçıvan Muxtar Respublikasının Babək rayonunun Yuxarı Buzqov yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqelərini atıcı silahlardan atəşə tutub.

Bölmələrimiz tərəfindən qeyd olunan istiqamətdə adekvat cavab tədbirləri görülüb.

Azərbaycanın istehsal etdiyi, şərti adı "Turan 1" olan silah ilk dəfə "ADEX-2024" sərgisində nümayiş etdirilib

Azərbaycanın istehsal etdiyi, şərti adı "Turan 1" olan silah ilk dəfə "ADEX-2024" 5-ci Yubiley Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisində nümayiş etdirilib.

Bununla bağlı AZERTAC-a "Ush Security" şirkətinin nümayəndələri məlumat veriblər.

Bildirilib ki, silah yerli mühəndisler tərəfindən hazırlanıb və 2024-cü ildə istehsal olunub. Çəkisi 3 kilogram 600 qram olan silahın vuruş məsafəsi 1000 metr, daraq tutumu 30 güləlilikdir. Müasir sistem orijinal standartlara uyğun olaraq hazırlanıb və sərgidə ilk dəfə nümayiş olunur. Silah sınaq testlərindən keçib, lakin hələ istifadə olunmayıb.

Tarixi Zəfər Ulu Öndər Heydər Əliyev ideyasının təntənəsi oldu

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Beynəlxalq münasibətlər, diplomatiya və strateji tərəfdasıqlar

Ermenistan və Azərbaycan arasında mövcud olmuş münaqişənin həlli istiqamətində Ulu Öndər təkəcə hərbi gücə deyil, həm də beynəlxalq aləmdə Azərbaycanın haqlı mövqeyini gücləndirmək kə diplomatik mübarizə aparırdı. Ulu Öndər regionun aparıcı dövlətləri və beynəlxalq təşkilatlarla səmərəli əlaqələr quraraq, torpaqlarımızın azad olunması məsələsinin beynəlxalq səviyyədə qəbul olunmasına nail olmuşdu.

Dahi şəxsiyyət Heydər Əliyev ərazilərimizin işğaldan azad olunması məsələsini diplomatik müstəviyə çıxardıraq, Ermenistani sülhə məcbur etməyə çalışırdı. Beynəlxalq miqyasda aparılan uğurlu siyaset Ermenistani təcrid vəziyyətinə salaraq, Azərbaycanın mövqeyini gücləndirdi. Bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən xarici siyaset Ulu Öndər Heydər Əliyevin qoyduğu strateji xəttin davamı kimi qiymətləndirilir.

Zəfər yolunda İlham Əliyevin liderliyi

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu milli ordu quruculuğu və strateji dövlətçilik xətti 2020-ci ildə Vətən müharibəsində Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə böyük zəfərlə başa çatdı. İkinci Qarabağ müharibəsi Ulu Öndər Hey-

dər Əliyevin siyasi irlisinin, xüsusi hərbi və diplomatik uğurların məntiqi nəticəsi kimi tarixi bir dönüş nöqtəsi oldu. Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin qətiyyətli liderliyi və Azərbaycanın hərbi-strateji üstünlüyü ərazilərimizin işğalda tam azad olunmasına getirib çıxardı.

44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan Ordusunun qələbəsi dahi rəhbər Heydər Əliyev ideyasının təntənəsi, onun qoyduğu dövlətçilik və milli birlək xəttinin parlaq zəfəridir. Bu Zəfər Ulu Öndərin Azərbaycan xalqına və dövlətinə bəxş etdiyi sabitliyin və gücün, illər boyu qurulan dövlətin qüdrətinin nəticəsidir.

Şanlı Zəfər - Azərbaycan xalqının əbədi qıruru

Vətən müharibəsində qazandığımız Zəfər Azərbaycan xalqının həm hərbi, həm də mənəvi gücünün göstəricisi-

dir. Bu Zəfər xalqımızın torpaqlarımızın işğaldan azad olunması uğrunda apardığı mübarizənin, dövlətimizin milli birliyinin və iradəsinin ən böyük təntənəsidir. Azərbaycanın hər bir vətəndaşı döyüslərdə qazanılan qələbələri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin qətiyyətli liderliyinin təcəssümü kimi deyərləndirir.

Şanlı Zəfər Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev ideyasının əbədiliyini, onun dövlətçilik xəttinin yenilmezliyini bir dəha sübut etdi. Ulu Öndərin qoyduğu təməl üzərində qurulan güclü Azərbaycan qalib bir ölkə olaraq öz gücünü dünyaya nümayiş etdirdi.

Əminlik ki, Azərbaycanın gələcək nəsilləri də bu Zəfəri daim qururla yad edəcək, onu əzəmətli bir irlə kimi qoruyub saxlayacaqdır.

Eltun MƏMMƏDOV
"Azərbaycan Ordusu"

Baş Qərargah rəisi toplantıda iştirak edən komandir və rəis heyəti ilə görüşüb

Milli Müdafiə Universitetinin Hərbi İdarəetmə İnstitutunda birləşmə komandirləri, müavilər, əməliyyat və döyüş hazırlığı şöbə (bölmə) rəisləri ilə toplantış keçirilib.

Müdafiə Nazirliyi xəbər verir ki, Azərbaycan Ordusunun Təlim və Tədris Mərkəzində toplantıın başa çatması münasibətlə keçirilən buraxılış mərasimində müdafiə nazirinin birinci müavini - Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargah rəisi general-polkovnik Kərim Vəliyev və nazirliyin digər rəhbər heyəti iştirak edib.

Əvvəlcə Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin və torpaqlarımızın ərazi bütövlüyü uğrunda Şəhid olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Baş Qərargah rəisi iştirakçıları müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun adından salamlayıb, onları toplantı müvəffəqiyyətlə başa vurmaları münasibətlə təbrik edib, gələcək xidməti fəaliyyətlərdə uğurlar arzulayıb.

General-polkovnik Kərim Vəliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin tapşırığına əsasən, Azərbaycan Ordusunda aparılan islahatlardan danışıb, peşəkar və dövrün tələblərinə uyğun zabit kadrlarının hazırlanmasının prioritet məsələlərdən biri olduğunu qeyd edib.

Müdafiə nazirinin birinci müavini çıxışında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə çoxməqsədli JF-17C (Block-III) təyyarələrinin təqdimatının və Bakıda keçirilmiş "ADEX" 5-ci Yubiley Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisinin əhəmiyyətini xüsusi qeyd edib.

Sonda toplantıa cəlb olunmuş və müvəffəqiyyətlə bitmiş heyətə sertifikatlar təqdim edilib.

Mühəndis hazırlığı üzrə nümayiş məşğələsi keçirilib

2024-cü il üçün

hərəkət planına uyğun olaraq, komandir heyəti və onların müaviləri ilə mühəndis hazırlığı üzrə praktiki nümayiş məşğələsi keçirilib.

Müdafiə Nazirliyi xəbər verir ki, məşğələdə hərbi qulluqçulara istehkam qurğuları, mühəndis maneələri sistemi, müasir mühəndis texnikaları və silahlandırma vasitələri haqqında məlumat verilib.

Həmçinin məşğələdə MEMAT mexaniki minatəmizləmə texnikası ilə ərazilərin mina və partlamamış suratlardan təmizlənməsi, partlamayan mühəndis maneələrindən keçidlərin açılması, ponton-körpü salmaqla maneələrin keçilməsi üzrə fəaliyyətlər də nümayiş olunub.

Məşğələnin keçirilməsində əsas məqsəd hərbi qulluqçuların mühəndis maneələrinin qurulması və dəf edilməsi üzrə bacarıqlarının, elecə də mühəndis hazırlığı üzrə biliklərinin təkmilləşdirilməsidir.

"Məharət-2024" kompüter dəstəklə birgə komanda-qərargah təliminin açılış mərasimi keçirilib

"Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyi və Özbəkistan Respublikası Müdafiə Nazirliyi arasında imzalanan 2024-cü il üçün ikitərəfli əməkdaslıq Planı"na əsasən, iki ölkə arasında keçirilən "Məharət-2024" kompüter dəstəklə birgə komanda-qərargah təliminin açılış mərasimi olub.

Müdafiə Nazirliyi xəbər verir ki, açılış mərasimində hər iki ölkənin ərazi bütövlüyü uğrunda Şəhid olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib, Azərbaycan və Özbəkistan respublikalarının

Dövlət himnləri səsləndirilib.

Tədbiri açıq elan edən general-major Vüqar Əliverdiyev iştirakçıları və qonaqları salamlayıb.

Bildirilib ki, bu təlim hər iki ölkənin hərbi əməkdaşlığını gücləndirmək və ortaq regional təhlükəsizlik probleminin həlli-nə birlikdə yanaşmaq məqsədini daşıyan əhəmiyyətli bir addımdır.

Qeyd olunub ki, "Məharət-2024" təliminin əsas məqsədi müttəfiq qüvvələrin koordinasiyasını və effektivliliyini artırmaq, strateji tərəfdəşliyimizi inkişaf etdirməkdir.

Ötən ilin 19-20 sentyabr tarixlərində Azərbaycan Ordusu tərəfindən Qarabağ bölgəsində həyata keçirilən antiterror əməliyyatında şəhidlik zirvəsinə yüksələn Mikayıl Həmidli, Ramazan Hüseynzadə, Seymur Sabiyev, Məhərrəm Hüseynov, Elməddin Əliyev, Nəcməddin Quliyev və Mirəli Təhməzovun xatirəsinə həsr olunmuş anım mərasimləri keçirildi.

Mərasimlərdə şəhidlərimizin ailə üzvləri, doğmaları, şəhid ailələri, mühərbi veteranları, ictimaiyyətin nümayəndələri, rayon icra strukturunun və hüquq-mühafizə organlarının əməkdaşları, təhsil işçiləri, məktəblilər, eləcə də digər qonaqlar iştirak edirdilər.

Övvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycanın suverenliyi, müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçən şəhidlərimizin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirildi.

Sonra şəhidlərimizin şərəfli həyat və döyük yoluna həsr olunmuş videoçarx nümayiş olundu.

* * *

Şəhid olan Vətən övladlarının xatirəsi anıldı

Səbail rayon Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana Sisteminin kitabxanasında keçirilən anım mərasimində çıxış edən Səbail rayon MKS-nin kitabxanasının şöbə müdürü Cəmile Səmədova Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Azərbaycan Ordusunun qüdrəti, peşəkarlığı nəticəsində 30 ilə yaxın müddətdə düşmən işgaldə qalmış torpaqlarımızın azad olunmasından danışdı. "Ötən il keçirilən antiterror əməliyyatı ilə respublikamızın suverenliyi və ərazi bütövlüyü tam bərpa olundu. Bu gün işğaldən azad edilmiş şəhər, rayon və qəsəbələrimizdə üçrəngli Azərbaycan bayraqı qururla dalgalanır. Sevincli anlar

yaşayırıq. Bu qüruru, bu iftخار hissini bize qanları ilə tarix yaranan oğullarımız bəxş ediblər. Kitabxanamızda şəhidlərimizin xatirəsinə həsr olunmuş anım mərasimləri keçirir, məktəblilərin iştirakı ilə ədəbi-bədii kompozisiyalar təşkil edirik. Bu istiqamətdə geniş fəaliyyət planlarımız var. Gənclərin hərbi vətənpərvərlik təbiyəsinin daha da artırılmasında mədəni-kültəvi tədbirlərin rolü böyükdür. Mütəmadi olaraq mühərbi iştirakçıları və döyükşərde yaralananlar, şəhid ailələri ilə məktəblilərin, tələbələrin görüşlərini keçiririk. Şəhidlərimizin xatirəsini yaşatmaq hər birimizin borcudur".

Digər çıxış edənlər 44 günlük Vətən mühərbi və 2023-

bir oğul övladı dünyaya geldi. Mikayılin övladı bütün şəhid balaları kimi Vətənimizə yادigar qaldı".

44 günlük Vətən mühərbi-sində Suqovuşan, Talyşkənd, Ağdərə, Füzuli istiqamətində gedən döyükşərde cəsarətlə döyüşən Mikayıl Həmidli Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Sərəncamı ilə "Suqovuşanın azad olmasına görə" medalı ilə təltif edilib.

Ötən il 19-20 sentyabr tarixlərində həyata keçirilmiş antiterror əməliyyatı zamanı Ağdamın Papravənd kəndi istiqamətində gedən döyükşərde şəhid olan kiçik leytenant Həmidli Mikayıl Vüqar oğlu ölümündən sonra Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Sərəncamlarına əsasən, 3-cü dərəcəli "Vətəne xidmətə görə" ordeni və "Vətən uğrunda" medalına layiq görüllüb.

Sonda şəhidin anası Lale Həmidova şəhid ailələrinə göstərilən diqqət və qayğıya, övladının adının daima uca tutulmasına görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya minnətdarlığını ifadə etdi.

(Ardı 8-ci səhifədə)

Mətin döyükşü, ığid kəşfiyyatçı

Vətən uğrunda şəhidlik zirvəsinə ucalanlardan biri də 1992-ci ildə anadan olmuş Fərid Şabanov körpə yaşlarından vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə alb. Valideynləri də həmişə onun Vətənə, xalqa layiq övlad olmasına arzulayıblar. Bütün bunlar barədə Gəncə Qarnizonu İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzinin təşkil etdiyi anım mərasimində ətraflı bəhs olundu. Mərasimdə şəhidin ailə üzvləri, ictimaiyyətin nümayəndələri, Vətən müharibəsi iştirakçıları, hərbi qulluqçular iştirak etdilər.

Tarixi şəxsiyyət, görkəmli dövlət xadımı Heydər Əliyevin və Vətənimizin ərazi bütövlüyü, suverenliyi uğrunda şəhid olanların xatirəsi ehtiramla yad olundu.

Mərkəzin əməkdaşları Vətənimizin ərazi bütövlüyü, suverenliyi uğrunda şəhidlik zirvəsinə ucalmış Fərid Akif oğlu Şabanovun Vətənə, xalqa nümunəvi xidməti haqqında məlumat verdilər. Qeyd olundu ki, Fərid Şabanov Gəncə şəhəri 18 sayılı tam orta məktəbdə təhsil alıb. Məktəbin nümunəvi şagirdlərindən olub. Vətənpərvər gənc kimi formalaslaşdı. Hərbi hazırlıq dəslərində daha çox fərqlənib. Məktəblər

arasında keçirilən "Şahin" hərbi-idman oyunlarının qalibləri sırasında yer tutub. Təhsil aldığı məktəbin şərəfini qor-

yub. Milli qəhrəmanların, şəhidlərin xatirə gecələrinin keçirilməsində, təşkilində fəal iştirak edib. Vətənin qəhrəman övladlarının davamçılarından olacağını bildirib. 2012-ci ildə hərbi xidmətə çağırılıb. Ailenin yeganə övladı olan Fəridi valideynləri hərbi xidmətə yola salıblar. O, "N" hərbi hissəsində xidmətə başlayıb. Gənc əsgər kimi Hərbi Andı qəbul edərək Vətənə, xalqa sədəqətli olacağını, lazım gələrsə, Vətən uğrunda canını, qanını belə əsirgəməyəcəyini qətiyyətə bildirib. Çox keçmir ki, o, nümunəvi əsgər kimi tanınır. Komandirlərinin də etimadını qazanır. Xidmətindən bir müddət sonra Fəridi manqa komandiri təyin edirlər. Mü-

dəlli həqiqi hərbi xidmətde olarken Şabanovlar ailəsinə komandanlıq tərəfindən də təşəkkür məktubu ünvanlanıb.

Mərd, cəsarətli, vətənsevər oğul böyütüdüklərinə görə onlara komandanlıq tərəfindən minnetdarlıq ifade olunub. Müddətli hərbi xidməti başa vurub müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçusuna kimi xidmət etmək qərarına gəlir. Beləliklə, o, tərxis olunandan sonra müvafiq sənədlərlə "N" hərbi hissə komandanlığına müraciət edir. Müvafiq təlim kursu keçdiyden sonra hərbi xidmətə yollanır. Cəbhə bölgəsində yerləşən hərbi hissədə Fərid Şabanov xidmətini uğurla davam etdirir. Xidməti vəzifesinin öhdəsinə bacarıqla gəlir, yüksək vətənpərvərlik nümayiş etdirir. Qarşıya qoyulan döyükşərliqləri uğurla icra olunur. Növbəti əməliyyat zamanı Fərid düşmən güləsində tuş gəlir və şəhidlik zirvəsinə ucalır. Onu Gəncə şəhərindəki Şəhidlər xiyabanında torpağa təşkil edir. Fəridin unudulmaz xatirəsi təkcə bizim yox, xalqımızın qəlbində əbədi yaşayacaq.

Sonra hərbi qulluqçular Vətənimizin tarixinə Zəfer salna-

məsi yazar Vətən fədailərinin göstərdikləri rəşadətlərən, vətənpərvərliklərən, döyükşər meydanındaki ığidliklərən danişdilar. Bildirdilər ki, şanlı ordumuz Vətən uğrunda şəhidlik zirvəsinə ucalanların döyükşər meydanlarında qışasını alaraq onların böyük arzularını, amallarını gerçəkləşdirdi. Vətən torpaqlarını işğalçılarından azad edərək ölkəmizin ərazi bütövlüyünü, suverenliyini tam bərpa etdilər. Xalqımız dünyada tarixi ədaləti bərpa edən qəhrəman xalq kimi tanındı.

Mərkəzin əməkdaşları Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva tərəfindən şəhid ailələrinə, döyükşərde yaralananlara göstərilən diqqət və qayğıdan danişdilar.

Şəhid anası Qətibə Şabanova göstərilən diqqət və qayğıya görə dövlət başçısına və Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyinə minnətdarlığını bildirdi.

Tədbir iştirakçıları Şəhidlər xiyabanında Fərid Şabanovun məzarını ziyaret edərək, xatirəsini ehtiramla yad etdilər.

Mübariz MUSAYEV
"Azərbaycan Ordusu"

"ADEX-2024" 5-ci Yubiley Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisi müxtəlif region və dövlətləri birləşdirən körpüdür

Beynəlxalq Müdafiə Sərgisi təkcə silah və texnologiya sahəsində, ən son nailiyetlərin nümayişi deyil, həm də ölkələr arasında uzunmüddətli əməkdaşlığın əsaslarının qoyulduğu platformadır. Artan global təhdidlər və qeyri-sabitlik kontekstində belə tədbirlər global təhlükəsizliyin və dövlətlər arasında davamlı dialoqun temin edilməsində əsas rol oynayır. "ADEX" və buna bənzər digər sərgilərdə ölkələr təkcə müdafiə sənayesi sahəsində öz qabaqcıl inkişaflarını təqdim etmir, həm də fəal şəkildə təcrübə münbadiləsi aparır, birgə strategiya və yanaşmaları müzakirə edirlər. Bu da öz növbəsində, tərəfdarlılığı gücləndirmək və beynəlxalq sabitliyə şərait yaratmaq üçün unikal imkanlar yaradır. Belə sərgilərin əhəmiyyətini anlamaq çətin deyil: iştirakçılar texnologiyanın inkişafına töhfə verir, gələcək üçün ümumi fəaliyyət planlarını formalasdırır ki, bu da onları global təhlükəsizlik sistemini ayrılmaz elementinə çevirir.

Beynəlxalq müdafiə sərgilərinin kibertəhlükəsizlik, terrorizm və regional münaqışlər kimi müasir dövrün çağrışlarının kontekstində xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyi də göz

rəhbərlikləri, hərbi ekspertlər və müdafiə şirkətlərinin nümayəndələri bir-birilərinin ehtiyaclarını və prioritetləri müzakirə edirlər. Bu, beynəlxalq birliliyin üzvləri arasında daha dərin anlaşma yaratmaqla yeni ittifaqlar qurmağa, mövcud olanları isə gücləndirməyə kömək edir. Bir sözə, Beynəlxalq Müdafiə Sərgisi müxtəlif region və dövlətləri birləşdirən körpü rolunu oynayır, təhlükəsizliyin təkcə texniki aspektlerini deyil, həm də sabitliyə təsir edən siyasi, iqtisadi və sosial amilləri müzakirə etmək imkanı verir.

Bu tipli sərgilərin əsas nəticələrindən biri təkcə bağlan-

önündədir. Texnologiyalar sürətli inkişaf edərkən, ən mühüm problem onların ümumi müdafiə və təhlükəsizlik sistemlərinə integrasiyasıdır. Belə tədbirlərdə iştirakçılar nəinki nailiyetlərini nümayiş etdirə, həm də birgə fəaliyyətin effektivliyini artırmaq yolları barədə fikir münbadiləsi aparı bilirlər. Bu, xüsusilə müdafiə qabiliyyətini gücləndirmək və tərəfdarlarla eləqə qurmaq istəyən ölkələr üçün doğru seçimdir. Təbii ki, sərginin əsas məqsədlərindən biri də bilik və texnologiyaların mübadiləsinə şərait yaratmaqdır. Bəzi ölkələr qabaqcıl müdafiə sistemlərinin hazırlanmasında daha çox ixtisaslaşsa da, bəzi ölkələr də onların tətbiqi və istismarı üzrə təcrübə təklif edə bilərlər. Bu cür mübadilə ölkələrə öz resurslarını optimallaşdırmağa və beynəlxalq arenada dəha böyük uğurlar eldə etmeye imkan verir. Bu görüşlərdən irəli gələn birgə layihələr və tədqiqatlar global təhlükəsizliyə daha da töhfə verəcək texnoloji nailiyetlər üçün əsasdır. Bundan əlavə, sərgi özəl şirkətlər və dövlət səviyyesində müdafiə sisteminə fəaliyyət göstərən idarələr arasında da dialoq platformasına çevrilir. Dövlət liderləri, ord

mış müqavilə və sazişlər deyil, həm də qlobal tendensiyaların daha derindən dərk edilməsidir. Dünyanın müxtəlif yerlərindən olan nümayəndələrin iştiraki innovativ ideya və yanaşmaların mübadiləsinə şərait yaradır ki, bu da süni intellekt, pilotsuz uçuş aparatları və avtomom idarəetmə sistemləri kimi sahələrin ön plana çıxdığı bir dövrdə xüsusilə vacibdir.

Bələliklə, beynəlxalq müdafiə sərgisi təkcə müasir texnologiyaların nümayişi deyil, həm də ölkələr arasında dialoq, etimad və əməkdaşlığın qurulması üçün mühüm vəsiyyətdir. Qarşılıqlı anlaşmanın gücləndirilməsinə, innovativ həllərin hazırlanmasına və uzunmüddətli strateji əməkdaşlıq üçün platformaların yaradılmasına kömək edir ki, bu da son nəticədə qlobal təhlükəsizliyin möhkəmləndirməsinə böyük töhfə verir.

Bu baxımdan, cari ilin sentyabr ayının 24-26 tarixlərində Bakı Ekspo Mərkəzində keçirilən "ADEX-2024" 5-ci Yubiley Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisi regionda müdafiə və təhlükəsizlik məsələlərinin müzakirəsi üçün aparıcı platformalardan biri kimi mövqeyini möhkəmləndirdi. Son illər sərgi təkcə Cənubi

Qafqaz üçün deyil, həm də Mərkəzi Asiya, Yaxın Şərqi və Avropa dövlətləri üçün müüm tədbir kimi qabaqcıl texnologiyalar, təcrübə və strategiyaların mübadiləsi mərkəzindən əvvəl əldə etdirilib. "ADEX-2024" qlobal səviyyədə ölkələr arasında qarşılıqlı fəaliyyət üçün unikal imkanlar təklif edərək, xüsusilə müasir geosiyasi dəyişikliklər fonunda əhəmiyyətli oldu.

Azərbaycan Respublikası Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin təşəbbüsü və təşkilatçılığı, Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyinin dəstəyi ilə təşkil olunan sərgi dünyasının müxtəlif ölkələrindən aparıcı müdafiə şirkətlərini, hökumət nümayəndə heyətlərini və ekspertlərini yenidən bir araya gətirdi. Bu il kibertəhlükəsizlik, pilotsuz sistemlər sahəsində innovasiyalara, eləcə də mövcud müdafiə texnologiyalarının modernləşdirilməsinə xüsusi diqqət yetirildi. Sərgi iştirakçıları həm dünyanın aparıcı istehsalçıları, həm də Azərbaycanın müdafiə sənayesi müəssisələri tərəfindən istehsalın lokallaşdırılması və öz həllərinin işlənilib hazırlanmasında heyranedicili uğurlar nümayiş etdirən ən son silah və hərbi texnika nümunələrini görə bildilər.

Sentyabrın 24-dən 26-dək keçirilən "ADEX-2024" 5-ci Yubiley Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisinin açılış mərasimi yüksək səviyyəli qonaqları bir araya topladı.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 24-də Bakı Ekspo Mərkəzində keçirilən "ADEX-2024" 5-ci Yubiley Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisi və "Securex Caspian" 14-cü Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Mühafizə və Xilasetmə Avadanlıqları Sərgisi ilə tanış oldu.

Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-

polkovnik Zakir Həsənov və müdafiə sənayesi naziri Vüqar Mustafayev dövlətimizin başçısına sərgilər haqqında məlumat verildi.

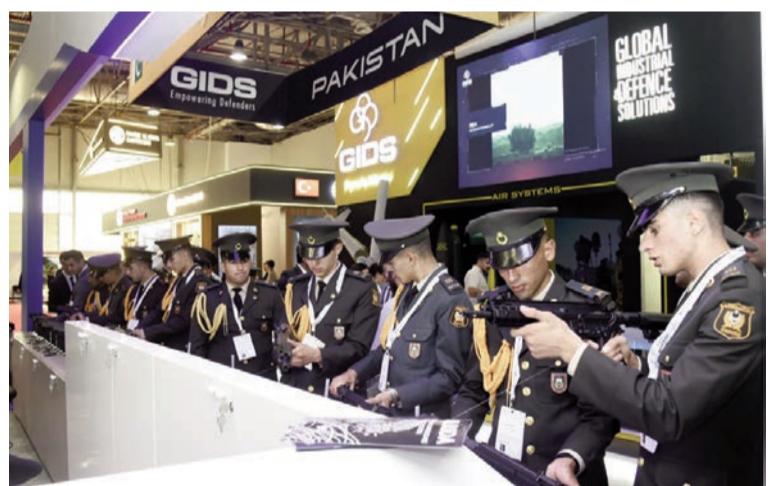
Tədbirdə hər kəs "ADEX"-in təhlükəsizlik sahəsində dialoq və əməkdaşlıq platforması kimi əhəmiyyətini vurğuladı. Bu gün yeni çağırışlar qarşısında regionumuzda və onun hüdudlarından kənarda sülhün və sabitliyin təmin edilməsi üçün ölkələr birgə işləməli, təcrübə və innovasiyalar mübadiləsi aparmalıdır. Bunun üçün isə "ADEX"-in və buna bənzər digər tədbirlərin müstəsna rol oynadığı xüsusi qeyd olundu.

Rəsmi hissədən sonra sərginin qonaqları stendlərlə tanış olmaq imkanı əldə etdilər.

Bu il sərginin keçirilmə ərazisi daha da genişlənmişdi ki, bu da yeni məhsulların tanıtımına imkan yaradı. Bakı Ekspo Mərkəzinin yeni istifadəyə verilmiş 4-cü zalı da daxil olmaqla, qapalı sahəsi və açıq havada stendlər quruldu. Sərgide nümayiş olunan ekspoziyalar ilə tanışlıq zamanı öyrəndik ki, "ADEX-2024" 5-ci Yubiley Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisi 40 ölkədən 218-dək şirkətin iştirakı ilə keçirildi. Bu ölkələr arasındada Azərbaycan, Türkiye, ABS, Belarus, Birləşmiş Ərəb Əmirlilikləri, Bolqaristan, Böyük Britaniya, Çexiya, Çin, İs-

Vətənimizin müdafiəsinin təmin edilməsində mühüm rol oynayan müdafiə təyinatlı məmulatların, döyüş sursatlarının, zirehli hərbi texnika və digər vasitələrin istehsalı, təkmilləşdirilməsi, təmiri, utilizasiyası, idxlə-ixracına və xarici bazarlarda satışına cavabdeh olan Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin pavilyonları da hər kəsin diqqətini özünə çəkməyi bacardı. Son illərdə ölkəmiz tərəfindən istehsal edilən yüngül və ağır hərbi texnikalar nümayiş çıxarıldı. Çoxməqsədli, keşfiyyat və zərbə pilotsuz uçuş aparatları, müxtəlif çaplı atıcı silahlar, döyüş keşfiyyat, mühəndis və digər hərbi təyinatlı texnikalar sərginin maraq doğuran ekspozitləri sırasında idi.

"Azersilah" Müdafiə Sənayesi Holdingi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin stendləri də iştirakçıların marağına səbəb oldu. Burada müxtəlif növ mərmilər, zirehli dəbilqə və gödəkçələr, optik nişançah və cihazlar nümayiş olundu. Qonaqlara ilk dəfə bu sərgidə nümayiş olunan snayper tüfəngləri də təqdim olundu. Qeyd edildi ki, çəkisi 3.8 kq və güllə tutumu 10 ədəd olan YST-24 və YST-24M texniki adları altında 7,62x54 mm-lik "BOZ-

paniya, İsrail, İtaliya, Litva, Macarıstan, Pakistan, Qətər, Rusiya, Serbiya, Sinqapur, Slovakiya, Ukrayna və digər ölkələr iştirak etdilər. Bundan başqa, Beynəlxalq sərgi Macarıstan, Qətər, Sinqapur və Slovakiya simasında yeni iştirakçı ölkələri də qarşılıdı.

Bundan önce keçirilən "ADEX" sərgiləri kimi, yubiley sərgisine də döyüş səviyyədən 27 ölkəsindən 53 yüksək səviyyəli və 300-dən çox rəsmi nümayəndə heyəti qatıldı.

Regionda müdafiə sənayesine hərəkət etdirilmiş ən nəhəng tədbir olan "ADEX-2024"-də ilk dəfə olaraq Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin stendi təqdim olundu. Burada Azərbaycan Ordusunun silahlanmasında olan müasir silah sistemləri, habelexləri, təchizat vasitələri nümayiş olundu. Eyni zamanda, sərgidə Müdafiə Nazirliyinin tabeliyində olan təmir müəssisələrinin imkanları da təqdim edildi. Həmçinin iştirakçılara Milli Müdafiə Universitetinin kursantlarının hazırladığı "Xilaskar" pilotsuz uçuş aparatı da təqdim olundu. Bundan başqa, minaaşkarlayan çəkmələr də qonaqlar tərəfindən maraqla qarşılıdı. Qeyd edildi ki, gələcək üçün bu çəkmələr daha da inkişaf etdirilərək hərbi qulluqçuların mina təhlükəsindən qorunmasına böyük fayda verəcək.

(Ardı 5-ci səhifədə)

"ADEX-2024" 5-ci Yubiley Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisi müxtəlif region və dövlətləri birləşdirən körpündür

(Əvvəli 4-cü səhifədə)

Sərgidə həm də Azərbaycan Hərb Tarixi Muzeyi "Zəfərimiz - Anbaan!" ekspozisiyası ilə iştirak etdi. İştirakçılar tərəfindən böyük maraqla qarşılanan bu ekspozisiya 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan Ordusunun şanlı qələbəsinə həsr edilmişdi. Vətən müharibəsini və vətənpərvərliyi tərənnüm edən rəsmlərdən ibarət olan esas bölmə azərbaycanlı rəssamların yağılı boyası ilə Zəfərimizə həsr etdikləri əsərlərindən ibarət idi. "Şuşa zəfəri", "Şuşa döyüşündən bir an", "Qarabağ Azərbaycandır!", "Zəfər paradi" adlı ketan üzərində rəsmlər də sərgi iştirakçılarının diqqətini cəlb etdi.

Sərgidə, həmçinin Azərbaycan Ordusunun tarixən istifadə etdiyi hərbi geyim nümunələri nümayiş olunaraq, ekspozisiyanın əməkdaşları tərəfindən "Azərbaycanda 1918-2024-cü illərdə hərbi geyimlərin təkamülü" adı altında təqdimat keçirildi.

Builkı sərgidə ordumuzun geyim formaları, qida təminatı və müasir döyüş texnologiyaları mövzusunda təqdim olunan stendlər xüsusi diqqət cəlb etdi. Fürsətən istifadə edib nümayiş olunan məhsullar ilə yaxından tanış olduq.

Sərgidə "Q-STP MMC"-nin stendində hərbi geyimlər barəsində şirkətin nümayəndəsi Sərvən Əmirov məlumat verdi. O, təqdim edilən geyim formalarının hərbçilərimizin rahatlığını nəzərə alınaraq, müasir dövrün tələblərinə uyğun hazırlığını qeyd etdi.

Sərgidəki digər diqqət çəkən stand isə Azersun Holdingin təqdim etdiyi, hazırda Azərbaycan Ordusunun herbi qulluqçularının təmin olunduğu quru qida məhsulları idi. Şirkətin nümayəndəsi Seymur Cəfərov təqdim edilən "Əsgər payı" quru qida qutusunda olan qidalarda barədə geniş məlumat verdi.

"Gördüyünüz "Əsgər payı" qutuları döyüş və təlimlər zamanı istifadə olunmaq üçün yüksək enerji dəyərinə malik qidalardan ibarətdir. Burada müxtəlif konservləşdirilmiş yeməklər var. Bu yemeklər uzun müddət saxlanıla bilən məhsullarıdır. Məsələn, mal, toyuq, balıq eti, tərəvez və digər qida məhsullarının konservləşdirilməsi ilə hazırlanmış yeməklər həm dadlı, həm də qidalandırıcıdır. Qida təminatı yalnız enerji ilə deyil, eyni zamanda, sağlamlıqla bağlıdır. Biz keyfiyyətli ərzaqlar dan istifadə edərək, hərbçilərimizin qidalanma ehtiyaclarını qarşılıyırıq", - deyə nüma-

yəndə bildirdi.

Digər stendə yerli istehsal olan aviasiya bombalarının gövdələrinin, həmçinin top mərmilərinin istehsalının planlaşdırıldığı da bildirildi. Bu təsəbbüs Azərbaycanın müdafiə sənayesinin inkişafına və yerli istehsalın artırılmasına yönəldilmiş müsbət bir addımdır. Stend barədə məlumat verərən bu istehsalın hərbi aviasiyasının effektivliyini artırmağa və müstəqil istehsal qabiliyyətini gücləndirməyə xid-

mət etdiyini qeyd etdilər.

Müasir döyüş texnologiyalarının nümayiş etdirildiyi "MİRAS" stendinə yaxınlaşdıq. Bu stenddə təqdim olunan yerli istehsal məsafədən idarəolunan modul müasir döyüş şəraitində müüm bir innovasiyadır. Modul döyübü bölgəsində təhlükəsizliyi artırmaq və əməliyyatların səmərəliliyini yükseltmək məqsədi gürür. Nümayəndələr bu modulun operativ məlumatların toplanması, döyüş sahəsinin izlənməsi və düşmən mövqelərinin dəqiq analizi imkan verdiyini vurğuladılar. Həmçinin modulun müasir sensorlar ve kameralarla təchiz olunduğu, real vaxt rejimində görüntütə təqdim etdiyi qeyd edildi. MİRAS stendinin nümayəndəsi bu texnologiyanın həm müdafiə, həm də hücum əməliyyatlarında istifadə oluna biləcəyini vurğuladı. Stenddə, eyni zamanda, təlim poliqonlarında atış çalışmaları zamanı istifadə olunan hədəflərin nümayışı də diqqət çəkdi. Qeyd olundu ki, bu hədəflər Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun bəzi hərbi hissələrinin təlim poliqonlarında istifadə olunur. Bu hədəflər hərbi qulluqçuların atış bacarıqlarını artırmaq, real döyüş şəraitində özlərinin sinamağa imkan tanımaq məqsədi gürür.

Bundan başqa, sərgidə aviatəmir zavodlarımız da önemli nümayişlər təşkil etdilər. Burada aviasiya vasitəsinin müxtəlif hissələrinin təmir

olunması barədə məlumat verildi. Zavodların nümayəndəleri helikopter və təyyarələrin müasir döyüş şəraitində istifadə olunduğunu, eyni zamanda, onların mütəmadi olaraq texniki baxışdan kecdiyini qeyd etdilər. Hərbi aviasiya vasitələri müxtəlif döyüş və nəqliyyat missiyalarında istifadə olunur, bu səbəbdə onların etibarlılığı və performansı ordumuzun döyüş hazırlığı üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Təbii ki, ölkəmiz üçün bu cür önemli beynəlxalq tədbirdə qardaş Türkiye en çox şirkətlər təmsil olunan ölkələrdən biri oldu. Diqqətimizi cəlb edən ilk şirkətlərdən biri də mehz "Baykar" şirkəti idi.

1986-cı ildən fəaliyyət göstərən bu şirkət Azərbaycanda da geniş şöhrət qazanıb. 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı Azərbaycan Ordusunun arsenallında olan "Bayraktar" pilotsuz uçuş aparatları (PUA) hava şəraitində asılı olmayaraq düşmənin döyüş texnikalarını, canlı qüvvəsini yüksək dəqiqliklə məhv etdi,

əməliyyat şəraitində üstünlüyü sahib olmayılmış üçün şərait yaratdı. Vətən müharibəsində olduqca mükəmməl, dəqiq, müasir pilotsuz uçuş aparatı olan "Bayraktar"ın da, onu idarə edən qəhrəman Azərbaycan hərbçilərinin dənəyə qadir olduğunu bütün dünya gördü. Sərgidə nümayiş etdirilən foto və video kadrar, kataloqlar və açıq havada təqdim olunan "Baykar"

sərkətinin "Akıncı", "Bayraktar TB2" və "Bayraktar KALKAN" PUA-ları hamının marağına səbəb oldu.

"ADEX-2024" sərgisində dünyaca məşhur daha bir türk şirkəti "Roketsan" oldu. Qeyd edək ki, bu şirkət 1988-ci ildə qurulduğu üçün uzun illərdir ki, bu sahəyə marağı olan insanlar tərəfindən sevilərək tanınır. "Roketsan" şirkətinin stendin-

de müxtəlif növ rakətlər, reaktiv silahlar, atış və hərəkət sistemləri ilə birlikdə idarə olunan döyüş sursatları, habelə istiqamətləndirmə-idarəetmə sistemləri təqdim edildi.

İndiyədək keçirilən bütün "ADEX" sərgilərinin iştirakçıları olan Türkiyənin "Aselsan" şirkəti "ADEX-2024"-də də iştirak etdi. Artıq beşinci dəfədir ki, Azərbaycanda keçirilən Beynəlxalq Müdafiə Sərgisinə iştirak etməsinə baxmayaraq, hələ də qonaqları yeni texnologiyalar ilə xoş mənada təccübələndirən "Aselsan" əsasən elektronika, aviasiya, silah, radar və optik, telekomunikasiya sistemləri, informasiya texnologiyaları və müdafiə sənayesi ilə əlaqədar digər texnoloji məhsullar istehsal edir.

Sözsüz ki, Rusiya Federasiyası da "ADEX-2024" sərgisində en çox şirkətlə təmsil olunan ölkələrdən biri oldu. Rusiya tərəfindən sərgide müdafiə sahəsi ilə bağlı məhsulların, xidmətlərin və texnologiyaların tam əsasının ixracı üzərə fəaliyyət göstərən yeganə dövlət agentliyi "Rosoboronexport" oldu. Sərvən deyil ki, qlobal silah bazlarında liderlərdən biri sayılan "Rosoboronexport" Rusianın bu sahədə məhsul ixracının 85 faizdən çoxunu öz üzərinə götürür. Stenddə şirkətin nəzdində fəaliyyət göstərən müəssisələr tərəfindən istehsal edilən məhsullar təqdim olundu.

Bundan başqa, sərgidə bütün dünyaya tanınan Rusiya-

petsvneştexnika", Ukraynanın "Müdafıə Sənayesi Müəssisələrinin Milli Assosiasiyyası" ("NAUDI"), Serbiyanın "Yugogimport-SDPR", Çinin "Dəqiq Avadanlıqların İdxali və İxracı üzərə Çin Milli Korporasiyası" ("CPMIC"), Birləşmiş Ərəb Əmirləklərinin "EDGE Group", Qəterin "Barzan Holdings" və digər ölkələrdə bir çox şirkətlə təqdim olundu.

Şirkətlərin nümayəndələri potensial müştərilərə dövrün çağırışları, yaradığı problemlərə öz həlli yollarının imkanlarını nümayiş etdirərək fəal şəkilde təqdimatlar etdilər. İnteraktiv nümayişlər isə xüsusi diqqət çəkdi. Ziyarətçilər fəaliyyətdə olan taktiki sistemlərlə tanış ola, hətta nümayiş etdirilən nümunələrdən bəziləri ni dərəvə ya istifadə edə bilirdilər. Bu yanaşma təkcə texnologiyaları təqdim etməyə deyil, həm də iştirakçılar üçün unikal təcrübə yaratmağı imkan verdi.

"ADEX-2024" 5-ci Yubiley Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisi təkcə müdafiə texnologiyaları sahəsində əldə olunan nüaliyyətləri deyil, həm də təhlükəsizliyin və sabitliyin təmin edilməsi üçün beynəlxalq əməkdaşlığın zəruriyini nümayiş etdirdi. İştirakçıların həvəsinə nəzər saldıqda əminliklə deyə bilərik ki, "ADEX" gələcəkdə də ölkələr arasında müdafiə sahəsində tərəfdəşliq əlaqəlerinin möhkəmlənməsinə töhfə verən ideya, texnologiya və təcrübə mühüm platforma olmaqla davam edəcək.

Yekun olaraq qeyd edək ki, "ADEX-2024" sərgisi müdafiə və təhlükəsizlik sahəsində gələcək inkişaf və əməkdaşlıq üçün yeni üfüqlər açır. Bu tədbir Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə mövqeyinin möhkəmləndirməsində, Vətənimizin dünya dövlətləri və şirkətləri ilə fəal dialoqa və əməkdaşlığa hazır olduğunu nümayiş etdirməkdə mühüm addımdır. Yubiley sərgisi kibertəhlükələr, regional münaqışlar və dünyada dəyişən strateji vəziyyətlər kimi yeni geosiyasi çağırışlar fonunda qarşılıqlı fəaliyyətin vacibliyini vurgulayır. Təhlükəsizlik və sabitliyin bütün ölkələr üçün əsas prioritetə çevrildiyi müasir şəraitdə bu kimi tədbirlər təkcə müdafiənin texniki aspektlerinin deyil, həm də beynəlxalq münasibətlərə təsir edən siyasi, iqtisadi və sosial amillərin müzakirəsi üçün mühüm platforma yaradır.

**Baş leytenant
Oruc MUSTAFAYEV,
baş leytenant
İbrahim MƏMMƏDBƏYOV
"Azərbaycan Ordusu"**

Antiterror əməliyyatı bütün Qafqazda dayanıqlı sülhə, əmin-amanlığa və təhlükəsizliyə misilsiz töhfə verən tarixi missiya idi

Dövlətimizin suverenliyinin, ərazi bütövlüyünün tam bərpası, ərazilərimizdə erməni separatizminin kökünün kəsilməsi ilə nəticələnən uğurlu antiterror əməliyyatının başa çatmasından bir il ötdü. Qısa müddətdə, yüksək peşəkarlıqla həyata keçirilən antiterror əməliyyatından bir neçə məqamı xüsusi olaraq qeyd etmək lazımdır: Əməliyyatın keçirilməsini labüb edən şərait, yaranmış zərurət, peşəkar icra və uğurlu nəticələr!

Müdafıə Nazirliyi indiyədək əməliyyatla bağlı bir çox maraqlı faktları ictimaiyətədir, vacib məqamlar haqqında geniş məlumatlar paylaşıb. Bu tarixi hadisəyə fikir bildirmək, əməliyyatın əhəmiyyəti, nəticələri və s. haqqında müləhizələr oxucularda daha geniş və gerçək düşüncə formalasdıracaqdır.

Təbii olaraq, ilk növbədə, ölkəmizin suverenliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçərək şəhidlik zirvəsinə ucalan soydaşlarımızın xatirəsini bir daha hörmət və ehtiramla anır, onların ailə üzvləri və yaxınlarına səbir, döyüşlərdə yaralanan herbi qulluqçularımıza isə uca Allahdan şəfa diləyirik.

Uğurlu antiterror əməliyyatı Azərbaycan dövlətinin qələbesi, xalqımızın haqlı mövqeyinin, tarixi ədalətin, Vətən sevgisinin və döyüşlərdə iştirak edən Silahlı Qüvvələrimizin peşəkarlığının təntənesi idi. Xüsusi vurğulanmalıdır ki, özündə kapitulyasiya aktını ehtiva edən üçtərəfli Bəyanatın imzalanmasından sonra ötən postmüharibə dövründə Ermənistən təxribatlarından və işgalçılıq siyasetindən el çəkməyərək sərgilədiyi qeyri-konstruktiv davranışları antiterror əməliyyatının keçirilməsini labüb etmişdi.

Antiterror əməliyyatını zəruri edən ən əsas şərtlərdən biri de üçtərəfli Bəyanatın müddealarının icrasının təmin olunması istiqamətində Ermənistən tərəfinin üzərinə götürdüyü öhdəlikləri icra etməkdən müxtəlif bəhənlərlə boyun qaçması idi. Silahlı birləşmələrinin qalıqlarını Qarabağdan tam həcmde çıxarmayan Ermənistən tərəfi qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin tərk-silah edilməsi ilə bağlı tedbirlər də görmedi. Bu da azmiş kimi, hətta Ermənistən hərbi-siyasi rəhbərliyi dövlət səviyyəsində Qarabağ iqtisadi zonasında beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə zidd olanq məvcud Ermənistən silahlı birləşmələrinin qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin təminat məsələlərini həll etmək məqsədile gizli yollarla qanunsuz daşımalar həyata keçirməkdən əl çəkmirdi. Buna cavab olaraq əvvəlcə ekofəalların iştirakı ilə uzunmüddətli aksiya həyata keçirildi. Lakin bu dinc aksiyaya da düzgün reaksiya verilmədiyi görən dövlətimiz daha ciddi tedbirlərin görülməsi məcburiyyətində qaldı. Ermənilərin təxribatlarına cavab olaraq, qanunsuz hərbi daşımalar həyata keçirme cəhdlərinin qarşısını almaq məqsədile 2023-cü il aprelin 23-də Dövlət Sərhəd Xidmətinin və Azərbaycan Ordusunun bölməlerinin birge fealiyyəti sayəsində Laçın-Xankəndi yolunun başlanğıcında, Həkəri çayı üzərindeki körpüdə sərhəd-buraxılış məntəqəsi quruldu. Nəticədə həmin istiqamətdən bütün hərəkət və daşımaların Azərbaycan Respublikasının qanunlarına müvafiq olaraq həyata keçirilməsi təmin olundu.

Bundan əlavə, Azərbaycan tərəfinin dəfələrlə etdiyi sülh çağrıları, bölgədə dayanıqlı sülh və əmin-amanlığın təmin olunması məqsədile təcili danışqlara başlamaq haqqında bəyanatları, eləcə də sülh müqaviləsi imzalamaq haqqında irəli sürdüyü təkliflərin də Ermənistən tərəfindən etinəz qarşılıması, qeyri-adekvat münasibətin sərgilənməsi dövlətimizi 2020-ci ildə olduğu kimi, yəne də tarixi ədalətin bərpası namına real addımlar atmaq məcburiyyəti qarşısında qoymuşdu.

Diger məqam isə regiondan kənar qüvvələrin, eləcə də havadarlarına ar-

xalanaraq erməni cəmiyyətindəki hələ də revanşist xülyalarla yaşıyan bəzi qüvvələrin ölkəmizə qarşı müxtəlif üsullarla təhrikəcisi fəaliyyətlər yerinə yetirməyə çalışması idi. Amma revanşist erməni təbəqəsi anlamaq istəmir ki, regionda artıq yeni reallıqlar yaranıb. Ermənistən hərbi-siyasi rəhbərliyinin və xülyalarla yaşıyan revanşist qüvvələrin bu reallıqla barışma-maq üçün çabalaması Ermənistəni inkişafdan, səmərəli əməkdaşlıqdan və nəhəng layihələrdən təcrid etməkdə davam edir.

Antiterror əməliyyatı ilə bağlı diqqət yetirilməli daha bir maraqlı fakt isə Ermənistən rəhbərliyinin dəstəyi ilə bu ölkənin silahlı qüvvələrinin qalıqlarının və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin, eləcə də separatçı rejimin Qarabağ iqtisadi rayonunda genişmiqyaslı təxribatlara zəmin yaratması və təxribat-diversiya aktlarını təşkil etməsidir. Silahlı Qüvvələrimizin keçirdiyi antiterror əməliyyati üçün zərurət yaradan ən əsas amillərdən biri de ermənilər tərəfindən tərədilən bu cür təxribatlar idi. Bu təxribat-diversiya aktları yalnız ordumuzun bölmələrinə deyil, eyni zamanda, azad olunmuş ərazilərdə bərpa-quruculuq işləri aparan mülki şəxslər və Böyük Qayıdırada dair Dövlət Proqramına müvafiq olaraq, öz doğma yurd yerlərindən dənən dinc sakinlərə qarşı yönəlmüşdi. Ermənistən dövlətinin birbaşa dəstəyi və müdaxiləsi ilə Qarabağ iqtisadi zonasında və şərti dövlət sərhədi boyunca atəşkəs rejiminin pozulması hallarını nəzərə almasaq belə, postmüharibə dövründə ən azı 30-a yaxın təxribat-diversiya hadisəsi baş vermişdi. Bütün təxribatların qarşısı həmin istiqamətlərdə dislokasiya edilmiş bölmələrimizin sayıqlığı sayəsində dərhal, qətiyyətə, adekvat tədbirlər nəticəsində alınmış, ordumuz düşməne layıqli cavab vermişdi.

Vətən mühərribəsindəki qəlebəmizdən sonra Azərbaycanın üzləşdiyi ən çətin problemlərdən biri işğal dövründə ermənilər tərəfindən talan edilmiş, viran qoyulmuş yaşayış məntəqələrimizin bərpası idisə, digər çətin məqam - azad edilmiş ərazilərin mina və partlamamış silah-sursatla həddindən artıq çırklänməsi idi. Beləliklə, Ermənistən xalqımıza qarşı apardığı mina terroru Vətən mühərribəsindən sonra da davam etdi. Ermənistən ordusunun qalıqları yenidən minalanma fəaliyyəti həyata keçirirdi. Basdırılan minaların 2021-ci ildə Ermənistəndə istehsal olunması, onların əsasən yaşayış məntəqələrində və qəbiristanlıqlara yaxın ərazilərdə, meşələrdə, magistral və təminat yollarında, üümilikdə 100 km-ə yaxın ərazidə basdırılması bu ölkənin işgalçılıq siyasetinin təzahürü idi. Bu barədə də toplanılmış faktlar, foto-video məlumatlar beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə dəfələrlə çatdırılıb. Üçtərəfli Bəyanatın imzalanmasından sonra yüzlərlə Azərbaycan vətəndaşı zərər çəkmışdır.

Təbii olaraq Azərbaycan dövləti də

xeysi sayda döyüş vasitələri və hərbi təyinatlı obyektləri yüksək dəqiqliyə malik silahların tətbiqi ilə sıradan çıxarıldı. 24 saatdan da az müddətdə 15-18 minlik hərbi qruplaşmanın təslim olmağa məcbur edildiyi əməliyyat nəticəsində 406 kvadrat kilometr ərazi yad ənsürlərdən temizləndi və düşmən ölü və yaralı olmaqla şəxsi heyət saridan 924 itki verdi. Lakin düşmənin itkiləri daha çox da ola bilərdi və buna bölmələrimizin bütün imkanları var idi. 18 minlik ordunun bu qədər az itki ilə tərk-silah edilməsi və Ermənistən işgalçılıq siyasetinin girovuna çevrilmiş erməni əsilli sakinlərin zərər görməsin deyə silahlı toqquşmadan təcrid olunması əməliyyatın unikallığının göstəricisi və dövlətimizin yürütdüyü humanist siyasetə dəlalət edən en tutarlı faktdır. Müqayisə üçün Qarabağ mühabəsi döyüşlərinin hər hansı bir əməliyyatında şəhid olan soydaşlarımızın sayını deyil, sadəcə Xocalı faciəsi zamanı ermənilərin dinc sakinlərə qarşı tərətdikləri vəhşiliyi, qətle yetirilən dinc azərbaycanlıların statistikasını nəzərdən keçirmək kifayətdir. Çünkü tarix boyu ermənilərin əsas məqsədi yalnız milli mənsubiyyətinə görə azərbaycanlıları maksimum dərəcədə qətle yetirmək, əlil etmək idi. Bizim məqsədimiz isə sadəcə torpaqlarımızı azad etmək, ədalətin bərqərar olmasına təmin etmək idi.

Üçtərəfli Bəyanatın imzalanmasından sonra Qarabağ iqtisadi zonasından çıxarılmayan işgalçi dövlətin ordusunun qalıqları və separatçı rejimin təxribat-diversiya planlarına xidmət edən qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələri tərəfindən qısa müddətdə bütün yolların nəzarət altına alınması və əraziye giriş-cıxışın məhdudlaşdırılması üzərə tapşırıqlar uğurla yerine yetirilmişdi.

Dövlətimizin başçısı, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin xüsusi göstərişinə əsasən, qarşıya qoyulmuş tapşırıqlar şəxsi heyət tərəfindən minimum itki ilə icra olunub. Tapşırıqların icrası zamanı dəqiq zərbələrlə düşmənin 1761 hədəfi sıradan çıxarılib. Bölmələrimiz bütün istiqamətlərdə yüksək uğurlar qazanıb. Qısa vaxtda 90-dan çox döyüş mövqeyi düşməndən təmizlənib, 64 döyüş texnikası sıradan çıxarılib, 1731 müxtəlif təyinatlı hərbi texnika, 18664 silah-sursat müssadırə edilib, həmçinin erməni təxribat qruplarının atış çalışmalarını icra etməsi üçün inşa edilmiş 11 təlim və tədris mərkəzi ləğv olunub. İri-həcmli hərbi birləşmələr əməliyyata cəlb edilməyib, yalnız müxtəlif qosun növlərini təmsil edən, tərkibli çox da böyük olmayan qruplar döyüş tapşırıqlarının icrasını yerine yetirib. Silahlı Qüvvələrimiz yüksək peşəkarlıq və beynəlxalq humanitar hüququn norma və prinsiplərinə eməl edərək, heç bir mülki şəxsi və ya obyekti hədəfə almadan, zərbələr endirmədən, yaşıyış məntəqələrinə daxil olmadan, erməni əsilli mülki əhalini ilə temasla girmədən antiterror əməliyyatı keçirib. Əməliyyatda iştirak edən bölmələrimizin arxasında hərəkət edən Daxili İşlər Nazirliyi Daxili Qoşunların bölmələrinə mülki əhalini silahlı toqquşmadan təcridetmə tapşırığı verilib.

Erməni hərbçiləri tərəfindən eksər hərbi obyektlərin və bəzi dayaq məntəqələrinin, hətta atəş nöqtələrinin mülki infrastrukturə bənzər vəziyyətdə maskalanmasına baxmayaq, əməliyyatın planına uyğun olaraq, müşahidə vasitələrimizin sayesində və keşfiyat məlumatları əsasında əvvəlcədən koordinatları dəqiqləşdirilmiş yalnız legitim hərbi hədəflər sıradan çıxarılib.

Əməliyyat çərçivəsində Ermənistən silahlı birləşmələrinin, qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin ön xətt və dərinlikdə hazırladığı 500-dən artıq döyüş mövqeyi, müxtəlif tipli artilleriya qurğuları yerləşdirilmiş 350-dən artıq uzunmüddətli atəş nöqtələri, eləcə də

Günün-gündən qüdretlənen, qəlebələr carçısı, qalib Azərbaycan Ordusunu daima qürur mənbəyimizdir. Xalq ordumuza inanır və güvənir. Bu inam və güvəncə ordumuzun gələcəkdə də böyük zəfərlər qazanacağına təminatıdır.

Məqalədə Müdafıə Nazirliyinin yaydığı rəsmi məlumatlardan və Mətbuat və İctimaiyyətlə Əlaqələr İdarəsinin rəisi - mətbuat katibi polkovnik Anar Eyvazovun müsahibəsindən istifadə edilmişdir.

Ehtiyatda olan polkovnik-leytenant hərbi jurnalist İsa İSMAYILOV, tərcüməçi-publisist Nadiya QAFAROVA

Azərbaycan Ordusunun şəxsi heyəti ilə keçirilən ictimai-siyasi hazırlıq dərsi

(İctimai-siyasi hazırlıq dərsinin qrup rəhbərinə kömək)

Sıllar:

1. Azərbaycan Respublikasının dövlət quruluşu, dövlət rəmzləri və inzibati ərazi bölgüsü.
2. Dövlətimizin iqtisadi inkişaf strategiyası.

Azərbaycan Respublikasının dövlət quruluşu, dövlət rəmzləri və inzibati ərazi bölgüsü

Hər bir xalqın, millətin xoşbəxtliyi, ilk növbədə, onun müstəqil və güclü dövlətə malik olması ilə müyyən edilir. Dövlət müstəqilliyi hər şeydən əvvəl onu qazanmış xalqın özünütəsdidə və milli özündürəki üçün bir şansdır. Bele bir tarixi şansdan faydalanan və ondan səmərəli istifadə edən xalqlar hem milli inkişafə nail olur, hem də sahib olduqları dövlətin dayaqlarını möhkəmləndirə bilirlər.

Azərbaycan Respublikasının siyasi sistemi milli və tarixi şəraitin xüsusiyyətlərini əks etdirməsi ilə səciyyəvidir. Siyasi sistemin fealiyyətinin formalşamasına əhalinin siyasi mədəniyyətinin xüsusiyyətləri mühüm təsir göstərir. Təməli Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş demokratik dövlət quruculuğu prosesi bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Çıxışlarının birində dövlət başçısı cənab İlham Əliyev demişdir: "Müstəqilliyi bərpa etdiğə, biz dövlətimizi qurmali və siyasi sistemimizi transformasiya etməli idik. Bu səbəbdən siyasi və iqtisadi islahatlar paralel şəkildə aparılırdı. Biz aydın başa düşdük ki, təbii sərvətlər ölkənin transformasiyası və Azərbaycanın davamlı inkişafının təmin olunması üçün kifayət etməyəcək. Bu səbəbdən siyasi islahatlar, demokratik proses və azadlıqlarla bağlı məsələlər bizim diqqət mərkəzimizdə olmuşdur. Bu gün Azərbaycanda bütün fundamental azadlıqlar - siyasi azadlıq, media azadlığı, azad internet, din azadlığı təmin edilib. Bu isə inkişafın əsası və təməli deməkdir".

Azərbaycan xalqı özünün çoxəşrlik dövlətçilik ənənlərini davam etdirərək, Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiya. Aktında əks olunan prinsipləri əsas götürərək, bütün cəmiyyətin və hər kəsin fəravərinin təmin edilməsini arzulayaraq, ədalətin, azadlığın və təhlükəsizliyin bərqərar edilməsini istəyərək, keçmiş, indiki və gələcək nəsillər qarşısında öz məsuliyyətini anlayaraq, suveren hüquqdan istifadə edərək təntənəli suradə aşağıdakı niyyətlərini bəyan edir:

- Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyi, suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qorumaq;

- Konstitusiya çərçivəsində demokratik quruluşa təminat vermek;

- vətəndaş cəmiyyətinin bərqərar edilməsinə nail olmaq;

- xalqın iradəsinin ifadəsi olaraq qanunların alılıyini təmin edən hüquqi, dünyəvi dövlət qurmaq;

- ədaləti iqtisadi və sosial qaydalara uyğun olaraq hamının layiqli həyat seviyyəsini təmin etmək;

- ümumiyyəti dəyərlərə sadıq olaraq bütün dünya xalqları ilə dostluq, sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşamaq və bu məqsədlə qarşılıqlı fealiyyət göstərmək.

Konstitusiyanın 7-ci maddəsinə əsasən, Azərbaycan dövləti demokratik, hüquqi, dünyəvi, unitar respublikadır. Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyəti daxili məsələlərdə yalnız hüquqla, xarici məsələlərdə isə yalnız Azərbaycan Respublikasının tərefdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən irəli gələn müddəələrlər məhdudlaşdır. Unitar dövlət (latin dilində "unus" - "vahid", "tek" deməkdir) - sadə, bəsit, vahid döv-

lətdir ki, onun tərkibi, bir qayda olaraq, inzibati-ərazi vahidlərindən (vilayət, mahal, rayon, departament və s.) ibarətdir.

Hakimiyyətin bölünməsi prinsipinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasında müstəqil şəkildə formalşan və fealiyyət göstərən üç hakimiyyət qolu qərarlaşmışdır: qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti. Azərbaycan Respublikasında qanunvericilik hakimiyyətini heyata keçirən orqan Milli Məclis, icra hakimiyyətini heyata keçirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, məhkəmə hakimiyyətini heyata keçirən orqan Azərbaycan Respublikasının məhkəmələridir. Bu hakimiyyət or-

Dövlət himni - 1920-ci il yanvarın 30-da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Nazirlər Şurası Cümhuriyyətin milli himminin hazırlanması haqqında qərar qəbul etdi və bu məqsədlə Xalq Maarif Nazirliyi tərəfindən müsabiqə elan edildi. 1920-ci il aprelin 28-də Xalq Cümhuriyyətinin süqutu Azərbaycanın milli himminin də qəbul etməyə imkan vermedi. 1992-ci il mayın 27-də parlament "Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında" Qanun qəbul etdi. Qanuna əsasən, 1919-cu ildə böyük bəstəkar Üzeyir Hacıbəyov və şair Əhməd Cavad tərəfindən tərtib edilmiş "Azərbaycan marşı" Azərbaycanın Dövlət himni kimi təsdiq edildi.

Mövzu: Azərbaycan Respublikasının dövlət quruluşu, dövlət rəmzləri, inzibati ərazi bölgüsü, iqtisadi inkişafı

qanlarından hər birinin fealiyyəti Konstitusiya və qanunvericilik aktları ile tənzimlənir. Azərbaycanın siyasi sistemində yerli özünü idarəetmə orqanları olan bələdiyyələr də mühüm yer tutur. Bütün müasir siyasi sistemlər kimi Azərbaycanın siyasi sistemində də çoxpartiyallı, plūralizm xasdır.

Azərbaycan Respublikasının dövlət rəmzləri

Azərbaycan Respublikasının dövlət rəmzləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 23-cü maddəsində göstərildiyi kimi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı, Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi və Azərbaycan Respublikasının Dövlət himnidir.

Dövlət bayrağı - Azərbaycanda üçrəngli dövlət bayrağı ilk dəfə 1918-ci il noyabrın 9-da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin qərarı ilə qəbul edilmişdir. Üçrəngli bayraq ikinci dəfə 1990-ci il noyabrın 17-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin qərarı ilə bərpa edilərək, Muxtar Respublikanın dövlət bayrağı kimi qəbul edilmişdir. 1991-ci il fevralın 5-də Azərbaycan Respublikası Ali Soveti üçrəngli bayrağın Azərbaycanın dövlət bayrağı kimi qəbul edilməsi haqqında qərar vermişdir.

Azərbaycan Respublikasının dövlət bayrağı bərabər enli üç üfüqi zolaqdan ibarətdir. Yuxarı zolaq mavi, orta zolaq qırmızı, aşağı zolaq yaşıł rəngdədir. Mavi rəng - Azərbaycan xalqının türk mənşeli olmasına, qırmızı rəng - müasir cəmiyyət qurmaq, demokratiyanı inkişaf etdirmək istəyini, yaşıł rəng - islam sivilizasiyasına mənşəbləşdirmək istəyini, qırmızı zolağın ortasında bayrağın hər iki üzündə ağ rəngli apyara ilə səkkizgüsü ulduz təsvir edilmişdir.

Dövlət gerbi - Azərbaycanın dövlət gerbi haqqında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti 1920-ci il yanvarın 30-da müsabiqə elan etmiş və müsabiqədən keçəcək gerb nümunəsinin həmin ilin mayın 28-də qəbul ediləcəyi haqqında qərar çıxmış, lakin 1920-ci il aprelin 28-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin süqut etməsi nəticəsində gerb qəbul edilməmişdir. Azərbaycan Respublikasının Ali Soveti 1993-cü il yanvarın 19-da qəbul etdiyi Konstitusiya Qanunu ilə 1919-1920-ci illərdə hazırlanmış Dövlət gerbi layihələrindən birini müyyən dəyişikliklərə Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi kimi təsdiq etmişdir. Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi Azərbaycan dövlətinin müstəqillik rəmziidir. Dövlət gerbi palid budaqlarından və sünbüllərdən ibarət qövsün üzərində yerləşən şərq qalxanının təsvirindən ibarətdir. Qalxanın üstündə Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağının rəngləri fonunda səkkizgüsüli ulduz, ulduzun mərkəzində alov təsviri vardır.

Ərazi quruluşu və inzibati ərazi bölgüsü - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 13 iyun 2000-ci il təxli Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş "Ərazi quruluşu və inzibati ərazi bölgüsü haqqında" Qanun Azərbaycan Respublikasının ərazi quruluşunun və inzibati ərazi bölgüsünün, habelə ərazi vahidlərinin qeydiyyatının, sərhədlərinin müyyən edilməsinin və dəyişdirilməsinin, adlandırılmasıının və ya onların adrallarının dəyişdirilməsinin, hüquqi esaslarını, eləcə də ərazi quruluşu və inzibati ərazi bölgüsü ilə bağlı digər məsələlərin tənzimlənməsində dövlət organlarının və bələdiyyələrin səlahiyyətlərinin müyyən edir.

Azərbaycan Respublikasının paytaxtı, böyük elmi-mədəni və sənaye mərkəzi olan - Bakı şəhəridir. Bakı şəhəri Abşeron yarımadasının cənubunda, Xəzər dənizinin sahilində yerləşir.

Dövlətimizin iqtisadi inkişaf strategiyası

Dövlətimizin iqtisadi inkişaf strategiyasını, nə de təşəbbüskarı olduğumuz digər strateji və transmilli layihələri həyata keçirə bilərdik. Dövlət müstəqilliyyin gücləndirilməsi iqtisadiyyatımızın milli maqrılara uyğun inkişaf etdirilməsinə şərait yaratmışdır. Azərbaycanın tekce dövlətçilik deyil, həm də iqtisadi inkişaf tarixinin ən parlaq və şərəflidir. Eyni zamanda, erməni işğaldından azad edilmiş ərazilərin bərpa edilməsi və bu da iqtisadi feallığın yüksəlməsi ilə müşayiət olunur. İşğala məruz qalmış ərazilərde "Ağılı şəhər", "Ağılı kənd" konsepsiyalarının reallaşdırılması, Ləçin rayonunda beynəlxalq hava limanının, eyni zamanda, həm iqtisadi, həm siyasi, həm də tarixi baxımdan çox vacib olan "Zəngəzur dəhlizi"nin açılması nəzərdə tutulmuşdur. Dövlət investisiyaları vasitəsilə infrastruktur obyektlərimiz modernləşdirilir. Xidmet, tikinti, rabitə və informasiya texnologiyaları, nəqliyyat, turizm, emal sektorun qeyri-neft sektorunun potensial sahələri kimi inkişaf etməkdir.

Azərbaycanda iqtisadi inkişafın yeni mərhəlesi qeyri-neft sektorunun və sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi, yoxsulluq səviyyəsinin azaldılması, çoxsaylı iş yerlerinin açılması ilə xarakterizə olunur. Eyni zamanda, erməni işğaldindən azad edilmiş ərazilərin bərpa edilməsi və bu da iqtisadi feallığın yüksəlməsi ilə müşayiət olunur. İşğala məruz qalmış ərazilərde "Ağılı şəhər", "Ağılı kənd" konsepsiyalarının reallaşdırılması, Ləçin rayonunda beynəlxalq hava limanının, eyni zamanda, həm iqtisadi, həm siyasi, həm də tarixi baxımdan çox vacib olan "Zəngəzur dəhlizi"nin açılması nəzərdə tutulmuşdur. Dövlət investisiyaları vasitəsilə infrastruktur obyektlərimiz modernləşdirilir. Xidmet, tikinti, rabitə və informasiya texnologiyaları, nəqliyyat, turizm, emal sektorun potensial sahələri kimi inkişaf etməkdir.

İqtisadi islahatların həyata keçirilməsi üçün münbət şəraitin yaradılması, milli iqtisadiyyatımızın bazar münasibətləri əsasında inkişafına konstitusyon təminatın verilməsi, neft müqavilələrinin imzalanması, xarici investisiyaların ölkə iqtisadiyyatına cəlb edilməsi, ölkəmizin beynəlxalq əhəmiyyətli strateji-iqtisadi layihələre qoşulması, dönyańın qabaqcıl dövlətləri ilə iqtisadi əməkdaşlığıın dərinləşdirilməsi Ulu Öndər Heydər Əliyevin fealiyyəti, onun bu sahədə atlığı strateji addımların nəticəsində mümkün olmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyev "Azərbaycan Respublikasında sosial-iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsi tədbirləri haqqında" 2003-cü il 24 noyabr tarixli Fərmanı ilə hökumətin iqtisadi blokuna ilk tapşırıqlarını vermişdir. Ölkəmizin sosial-iqtisadi həyatının ən aktual problemlərini özündə əks etdirən bu Fərmanı dövlət başçısının iqtisadi komandaya ilk tapşırıqlarının məcmusu kimi qymətləndirmək olar.

Ümumiyyətlə, məqsəd və vəzifələri, orta və uzunmüddətli dövr üçün inkişaf istiqamətlərini dəqiq müəyyənləşdirmədən, müxtəlif sahələr üzrə fealiyyət programlarını hazırlanmadan həyata keçirilən hər hansı bir tədbir ölkənin sosial-iqtisadi həyatında əsaslı dönüş yarada bilməz. 2003-2021-ci illər ərzində dövlət başçısının məqsədyönlü, konkret hədəflərə istiqamətlənmüş fealiyyəti ölkənin siyasi və sosial-iqtisadi həyatı ilə bağlı problemlərin həlli sistemli və kompleks yanaşmanı təmin etmiş, qarşıya qoyulan vəzifələri yerinə yetirmək üçün ən səmərəli üsul və vasitələrin seçilməsinə imkan vermişdir.

Dünya ölkələri, xüsusiələ Avropa İttifaqının üzv ölkələrə birbaşa nəqliyyat əlaqələri genişlənmiş, Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) neft ixrac kəməri və Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz ixrac kəməri dönyada enerji təhlükəsizliyinin təmin olmasına layiqli töhfələr vermişdir. Regionun və Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında müstəsnə əhəmiyyəti olan "Cənub Qaz Dəhlizi"nin tərkib hissəsi olan TANAP və TAP layihələri, həmçinin "Şahdəniz-2" layihəsi xüsusi olaraq qeyd edilməlidir.

Azərbaycanda iqtisadi inkişafın yeni mərhəlesi qeyri-neft sektorunun və sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi, yoxsulluq səviyyəsinin azaldılması, çoxsaylı iş yerlerinin açılması ilə xarakterizə olunur. Eyni zamanda, erməni işğaldindən azad edilmiş ərazilərin bərpa edilməsi və bu da iqtisadi feallığın yüksəlməsi ilə müşayiət olunur. İşğala məruz qalmış ərazilərde "Ağılı şəhər", "Ağılı kənd" konsepsiyalarının reallaşdırılması, Ləçin rayonunda beynəlxalq hava limanının, eyni zamanda, həm iqtisadi, həm siyasi, həm də tarixi baxımdan çox vacib olan "Zəngəzur dəhlizi"nin açılması nəzərdə tutulmuşdur. Dövlət investisiyaları vasitəsilə infrastruktur obyektlərimiz modernləşdirilir. Xidmet, tikinti, rabitə və informasiya texnologiyaları, nəqliyyat, turizm, emal sektorun potensial sahələri kimi inkişaf etməkdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə sosial-iqtisadi və siyasi sahədə həyata keçirilən genişmiyyətli tədbirlər ölkəmizin hərəkəfləri inkişafı üçün böyük imkanlar və yeni-yeni perspektivlər açır. Heç şübhəsiz, Azərbaycanın bugünkü inkişafı onu ortamüddətli perspektivdə yüksək həyat səviyyəsinə, güclü iqtisadiyyata malik ölkələr sırasına daxil edəcəkdir.

Şəhid olan Vətən övladlarının xatirəsi anıldı

(Əvvəli 3-cü səhifədə)

Əslən Cəlilabad rayonundan olan, Xocalı rayonunun Dəhrəz kəndi uğrunda gedən döyüş əməliyyatı zamanı şəhidlik zirvəsinə yüksələn "N" hərbi hissəsinin müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçusu əsgər Ramazan Hüseynzadənin adı doğulub boy-a-başa çatdığı Muğan kəndinin mərkəzi küçəsində əbədiləşdirildi. Eyni zamanda, Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı könüllü olaraq döyüşlərə yollanan və 4 yanvar 1994-cü ildə Horadiz istiqamətində itkin düşən şəhidimizin əmisi Hilal Hüseynovun da adı doğulduğunu Muğan kəndindəki küçələrdən birinə verilib. Ramazan Hüseynzadənin adını daşıyan küçənin təntənəli açılış mərasimi oldu.

Açılsız mərasimində Cəlilabad rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rafiq Cəlilov çıxış edərək bildirdi ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, müstəqilliyi, suverenliyi uğrunda canlarından keçən şəhidlərimizin xatirəsini qədirbilen xalqımız daima uca tutur, onların adalarının əbədiləşdirilməsi istiqamətində tədbirlər həyata keçirilir. "Şəhid ailələri və əməliyyatlar zamanı sağlamlıqlarını itirən hərbi qulluqçularımız dövlətimizin yüksək döqqət və qayğısı ilə əhatə olunublar. Bu gün bu küçənin açılış mərasimine toplaşmışıq. Cəlilabad ığidlər di-

yardır. Şəhid Ramazan Hüseynzadənin mənsub olduğu ailə de Cəlilabadın fəxr ediləsi ailələrindən biridir. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət ələsin. Onların xatirəsini hər zaman qəlbimizde yaşadacaqıq".

Vaxtılı orta məktəbdə Ramazana dərs deyən Yaqub Mənsimov torpaqlarımızın azadlığı uğrunda şəhid olan şagirdləri ile bağlı xatirelərindən danışdı. Onlarla həmişə qürur duyduğunu, fəxr etdiyini xüsusi vurguladı. O cümlədən şəhid Ramazan Hüseynzadənin onun sevimli, nümunəvi şagirdlərindən biri olduğunu və bu ailənin beş üzvünün respublikamızın ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüş əməliyyatlarında iştirak etdiyini, ikisinin isə Vətən yolunda canından keçdiyini dedi.

Şəhid Ramazan Hüseynzadənin babası Dövlət Hüseynov və valideynləri Pervanə və Həmdulla Hüseynovlar şəhid ailələrinə göstərilən diqqət və qayğıya, adalarının uca tutulmasına görə dövlətimizin başçısı cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya minnətdaliqlərini bildirdilər.

Sonra məktəblilər şəhidlərimizin xatirəsinə həsr edilmiş şeirlər səsləndirdilər, ədəbiyədili kompozisiya nümayiş etdirdilər.

Anım mərasimi şəhidlər

Ramazan Hüseynzadənin və əmisi Hilal Hüseynovun xatirəsinə inşa edilmiş bulaq-abidə kompleksinin açılışı ilə davam etdi. Mərasimdə Vətən müharibəsi iştirakçısı, ehtiyatda olan polkovnik-leytenant Kamil Duniyev çıxış edərək bildirdi ki, şəhidlərimizin adları daima yaşaması üçün belə tədbirlərin keçirilməsi təqdirəlayıqdır. "Parlaq qələbəmizin qazanılmasında şəhidlərimizin, mühərabə iştirakçılarının misilsiz xidmətləri vardır. Onların müqəddəs ruhu qarşısında ehtiramla baş eyirəm".

"N" hərbi hissəsinin zabiti Mikayıllı İlyasov çıxışında Ramazanın əməliyyat tədbirləri zamanı qorxmazlığından və vətənpərvərliyindən söhbət açdı.

Daha sonra Cəlilabad rayon İcra Hakimiyyətinin rəhbər heyəti, rayonun hüquq-mühafizə orqanlarının və ictimaiyyətin nümayəndləri, eləcə də digər qonaqlar şəhidlər Davud Qayıslının, Məhərrəm Hüseynovun və Nəcəmeddin Quliyevin de onun mərasimində iştirak edərək, valideynlərinə Allahdan səbir dilədilər.

Sonda şəhid olan Vətən övladlarımızın məzarları ziyarət olundu, üzərlərinə əkliller, tərçicəklər düzüldü, ruhlarına dualar oxundu.

Lale HÜSEYNOVA
"Azərbaycan Ordusu"

"HDQ-də döyük hazırlığının qiymətləndirilməsi kursu" keçirilir

Bakıda NATO-nun əməliyyat imkanları konsepsiyası proqramı çərçivəsində "Hərbi Dəniz Qüvvələrində (HDQ) döyük hazırlığının qiymətləndirilməsi kursu" keçirilir.

Müdafiə Nazirliyi xəbər verir ki, NATO və tərəfdəş ölkələrin nümayəndələrinin iştirakı ilə keçirilən kursun əsas məqsədi HDQ-nin müxtəlif səviyyəli bölmələrinin döyük hazırlığının qiymətləndirilməsi üçün NATO və milli qiymətləndircilərin hazırlanmasından ibarətdir.

Maraq dünyamız

Tongariro Milli Parkı

Dünyanın ilk milli parklarından biri olan Tongariro Yeni Zeləndiyanın Şimal adasının mərkəzi yayla-sında yerləşir. Ölkənin ən əhəmiyyətli təbii sahələrindən biridir və beynəlxalq səviyyədə tanınır. Milli park 765 kvadratmetr ərazini əhatə edir. Tongariro Milli Parkı dünyada qurulan dördüncü milli park olmuşdur.

Parkda müxtəlif növ landşaftlar var: meşə-kolluqlar, kolluqlar, çöl oflaqları və s. Yaxşı inkişaf etmiş meşə - ekzotik ağac növlərinin və sıx ağacların qarışıq subtropik meşəsidir. Burada müxtəlif növ fışiq, qırmızı şam və digər ağacların qarışıq meşələri və aqacsız düzənliliklər var.

Parkda çoxlu maraqlı quşlar, o cümlədən qırmızı yaxalı tutuquşu, şahin, mavi ördək və s. var.

Tongariro Milli Parkını ilin istənilən fəslində ziyarət etmək mümkündür.

"Azərbaycan Ordusu"

İdmən

Azərbaycanın iki boksçusu xatirə turnirində fəxri kürsüyə qalxbı

Azərbaycan boksçuları Polşada Feliks Stammın xatirəsinə həsr olunmuş beynəlxalq turnirde uğurla çıxış ediblər.

Yığmanın iki üzvü - Maqsud Xasmətov (63,5 kilogram) və Nəbi Isgəndərov (71 kilogram) finala kimini irəliləyiblər.

Hər iki idmançı həlledici görüşdə möglüb olaraq gümüş medalı yiyələniblər.

Azərbaycan badmintonçuları beynəlxalq turnirdə gümüş medal qazanıblar

Azərbaycan badmintonçuları Aqil Qabilov və Era Maftuha Uqandanın paytaxtı Kampala şəhərində keçirilmiş "Future" seriyalı beynəlxalq turnirdə gümüş medal qazanıblar.

Mübarizəyə 1/16 finalından başlayan cütlik qarışıq qosa kateqoriyasında ardıcıl 3 qələbə qazanaraq turnirin finalına kimi irəliləyib.

Fəxri kürsünün en yüksək pilləsi uğrunda keçirilən qarşılaşmadada Malayziya temsilciliyi Əşref Daniel Zakaria-Lim Xuan qoşasına her iki setde (18-21, 17-21) möglüb olan badmintonçularımız gümüş mükafatla kifayətlənib.

IBA Çempionlar Gecəsi: Azərbaycanın daha iki boksçusu qələbə qazanıb

Azərbaycanın daha iki boksçusu Bakıda Beynəlxalq Boks Assosiasiyanın (IBA) təşkil etdiyi Çempionlar Gecəsində qələbə qazanıb.

+92 kilogram çəki dərəcəsində çıxış edən Məhəmmədrəsəl Məcidov qazaxıstanlı Nursultan Amanjolovu, Məhəmməd Abdullayev isə kolumbiyalı Kristian Salsedonu məğlub edib.

Daha əvvəl Azərbaycanın digər boksçuları Nicat Hüseynov (51 kilogram) və Sərxan Əliyev (71 kilogram) ringdən qalib kimi ayrıliblər.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Boks Federasiyasının 100 illiyi çərçivəsində Milli Gimnastika Arenasında təşkil olunan yarışda döyüşünən güclü boksçularının iştirakı ilə 8 döyük baş tutub. Bu görüşlərin 4-də Azərbaycan idmançıları da təmsil olunublar.

Bundan əvvəl isə 71 kilogram çəki dərəcəsində mübarizə aparan S.Əliyev monqolustanlı Mon-Erdene Urançimeqə, 51 kilogramda Avropa çempionu Nicat Hüseynov isə Con Zuluetana (Filippin) qalib gəlib.

Azərbaycan taekwondoçuları beynəlxalq turnirdə 14 medal qazanıblar

Azərbaycanın yəniyətme taekvondoçuları Albaniyanın paytaxtı Tirana şəhərində keçirilən "Albania Open" turnirində 14 medal qazanıblar.

Bunlardan 5-i qızıl, 2-si gümüş, 7-si bürünc mükafatdır.

AZƏRTAC-in materialları əsasında

Gizir Əliyev Xəyal Tahir oğluna verilmiş AD № 0028980 nömrəli şəxsi vəsiqə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçuları baş matros Abiyev Cavanşir Sabibə oğluna verilmiş AD № 0029388 nömrəli, əsgər Əzizov Fərmail Fəraməz oğluna verilmiş AD № 0056804 nömrəli, əsgər Şərifov Nahid Rövşən oğluna verilmiş AD № 0061695 nömrəli və əsgər Məmmədov Səbuhi Zakir oğluna verilmiş AD № 0045846 nömrəli şəxsi vəsiqə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Məsul katib
mayor
Ceyhun CƏFƏRLİ

Telefonlar
Baş redaktor: (012) 510-71-97 (faks);
Baş redaktörün müavini: (012) 510-64-27;
Məsul katib: (012) 510-71-98;
Məktublar şöbəsi: (012) 510-64-28.

Ünvanımız
Bakı şəhəri, Yasamal rayonu,
Şəfaət Mehdiyev küçəsi 144,
"Qızıl Şərq" hərbi şəhərciyi

Qəzetin hesabı
Nərimanov Rayon Xəzinedarlığı
Kod: 200189
VÖEN: 1500428611

Növbətçi
baş leytenant
Oruc MUSTAFAYEV

Lisensiya № 361
Sifariş № 593
Nüsxə 4650